

ساز شناسی ایران

همراه با سؤالات کنکور کارشناسی و کارشناسی ارشد

از سال ۱۳۷۴ تا ۱۳۹۹

گردآوری و تألیف: فرنوش کرمانشاهی

«کلیه حقوق برای انتشارات آیندگان محفوظ است»

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۸	پیش‌گفتار
۱۱	بخش اول: رده‌بندی سازها در فرهنگ‌های کهن
۱۴	رده‌بندی سازها از دیدگاه فارابی
۱۴	رده‌بندی سازها از دید ابن سینا
۱۵	رده‌بندی سازها از دیدگاه عبدالمقدسی
۱۶	رده‌بندی سازها بر اساس تقسیمات ابن زاکس و هورن بوستل
۱۹	بخش دوم: سازهای موسیقی سغدی
۲۰	تار
۲۳	تارباب
۲۴	سه‌تار
۲۷	رباب
۳۰	قیچک
۳۴	سنتور
۳۸	قانون
۴۱	کمانچه
۴۵	نی
۴۷	عود
۵۰	تنبک
۵۲	تنبک زورخانه
۵۳	دف
۵۴	دایره‌زنگی

بخش سوم: سازهای محلی ایران

خراسان

دوتار شرق خراسان

نقاره کوبی

کرنا خراسان

دهل‌های خراسان

دهل بیراج

دوتار شمال خراسان

سرنا

قُشمه خراسان

کمانچه شمال خراسان

گلستان (توکنمن صحرا)

دوتار ترکمن

قیچاق

گلستان (مرکز گرگان)

دوتار کتول

کمانچه کتولی

دهل کتولی

مازندران

دوتار شرق مازندران

کرنا

دسرکوتن

دهل‌های مازندران

قرنی

لله‌وا

سرنا مازندران

کمانچه مازندران

۹۴	استان گیلان
۹۵	تمبوره گیلان
۹۶	کرنا گیلان
۹۷	کمانچه دیلمان
۹۸	نی لیک
۹۹	نقاره گیلان
۱۰۰	آذربایجان
۱۰۰	تار آذریجان
۱۰۵	عاشیق و ساز عایقی (ر)
۱۰۸	بالابان
۱۰۹	باغلاما
۱۱۱	قاوال
۱۱۱	سرنا آذربایجان
۱۱۲	گارمون (قارمون)
۱۱۳	کردستان
۱۱۳	دهل کردستان
۱۱۴	سرنا کردستان
۱۱۴	شمشال
۱۱۵	دوزله
۱۱۶	کرومانشاه
۱۱۷	تنبور
۱۱۹	دهل کرمانشاه
۱۲۰	سرنا کرمانشاه
۱۲۱	کمانچه کردی
۱۲۲	لورستان
۱۲۲	کمانچه (تال)

۱۲۳	دهل لرستان
۱۲۴	سرنا لرستان
۱۲۵	چهارمحال و بختیاری
۱۲۵	دهل بختیاری
۱۲۶	کمانچه بختیاری
۱۲۷	سرنا بختیاری
۱۲۸	فارس
۱۲۹	کمان به قشایی
۱۳۰	کرنا فارس
۱۳۱	نقاره قشقای
۱۳۲	بوشهر
۱۳۲	دمام
۱۳۴	بوق شاخی
۱۳۴	سنج
۱۳۵	نی انبان
۱۳۶	دهل شیخ فرج و پسران
۱۳۹	هرمزگان
۱۳۹	دهل
۱۴۰	مرواس
۱۴۰	نی جفتی
۱۴۱	تمبیره
۱۴۲	ناقاره
۱۴۳	سیستان و بلوچستان
۱۴۴	رباب هجده تار
۱۴۵	تمبورک بلوچستان
۱۴۷	بینجو
۱۴۹	قیچک بلوچی

۱۵۰	دهل بلوچستان
۱۵۱	دُکُر
۱۵۲	دهلک نال
۱۵۲	دونلی
۱۵۳	کرمان
۱۵۳	دهل کرمان
۱۵۴	لغات و اصطلاحات مهم
۱۵۸	بخش چهارم
۱۵۹	سوالات سنکور کارشناسی و کارشناسی ارشد
۱۸۷	سوالات تکمیلی
۱۹۶	پاسخنامه سوالات سنکور
۱۹۹	پاسخنامه سوالات تألیفی

پیش‌گفتار

چنگ و قانون جهان را تارهاست

ناله هر تار در فرمان تو

(مولانا)

نسخه در دست که به معرفی سازهای ملی و محلی ایرانی می‌پردازد، با توجه به سطح نیاز هنرجویان دوره متوسطه هنرستان‌ها، دانشجویان و داوطلبان آزمون ورودی رشته موسیقی تا مقطع کارشناسی ارشد گردآوری شده است.

به منظور -نیمت شمردن وقت هنرجویان، داوطلبان و دانشجویان گرامی، سؤالات آزمون‌های سطح هنرستان‌ها (سؤالات تألیفی) و کلیه سؤالات کنکورهای کارشناسی و کارشناسی ارشد این رشته در حوزه سازشناسی موسیقی ایران نیز در بخش آزاد و سراسری به همراه پاسخ‌نامه جمع‌آوری شده است.

این مجموعه شامل ۴ بخش اصلی است

بخش اول:

شامل رده بندی سازها در رسالات کهن، دستا بندي‌های مهم به صورت نمودار و تعريف برخي اصطلاحات مورد استفاده در اين مجموعه است.

بخش دوم:

به شناسایی سازهای موسیقی دستگاهی و ملی ایران پرداخته و آنها را به لحاظ ساختار ظاهری، تکنیک‌ها، دستان بندی، وسعت صدایی، کوک، مواد به کار رفته و موقعیت اجرایی ساز مورد بررسی قرار می‌دهد.

بخش سوم:

شامل مطالعه اجمالی سازهای نواحی ایران در موسیقی اقوام مختلف است که به حد نیاز هنرجویان و داوطلبان به گونه‌ای کاربردی آورده و از ذکر برخی صرف بردن نام آن‌ها خودداری شده است.

بخش چهارم:

مجموعه سبک‌های تألیفی، سراسری، آزاد و آنچه توانایی جمع آوری آن را داشته‌ام از سال ۱۳۷۴ تا امروز به همراه پاسخنمه آن‌ها آورده شده است. هدف از جمع آوری و تدوین این مجموعه به اشتراک گذاشتن مطالب ضروری در شاخه سازشناسی موسیقی محلی ایران و نکات کلیدی و کنکوری است که بعد از گذشت سال‌های تدریس گردآورده‌ام. امید است اندک سهمی در راستای ارتقای سطح دانش موسیقی کشورم درسد. با احترام به تمامی نسخ جمع آوری و تألیف شده از استادان، سروران و همکاران گرامی.